

VIII. WSPÓLNE TWORZENIE *DZIENNIKA WYDARZEŃ* GRUPY

Przygotowując dzieci w wieku przedszkolnym do nauki czytania i pisania uwzględnić należy przede wszystkim społeczny charakter języka pisanego. Mówić uczy się dziecko w przede wszystkim w dialogu dlatego ta forma powinna być wiodąca podczas tworzenia wspólnego tekstu. Oznacza to, że Nauczyciel zachęca przedszkolaki do rozmowy na zainspirowany przez obrazek lub tekst temat. Polilog ten staje się kanwą do tworzenia przez dzieci i zapisywania przez dorosłego wypowiedzi literackich i/lub zilustrowanych bohaterów. Powstaje wówczas najprostsza forma tekstu - dialog między postaciami.

Podstawy teoretyczne metody *Dziennika wydarzeń* wywodzą się z badań glottodydaktyki (metodyka nauczania języka polskiego jako obcego), psycholingwistyki, psychologii i logopedii. Autorką metody jest wieloletni nauczyciel i logopeda - W. Zuziowa.

W proponowanym postępowaniu dydaktycznym stosowane są techniki :

1. komunikacyjne (dialog i polilog)

centrów zainteresowań (rozmowy dotyczą tego czym dzieci w danym momencie się interesują),

podziału ról (Nauczyciel pisze : dziecko czyta, dziecko układa wyrazy z sylab i zdania z rozsypanki wyrazowej : kolega/koleżanka czytają),

rozszerzania słownictwa w polach semantycznych.

Metody komunikacyjne przyjmują sprawdzoną w toku rozwoju mowy dziecka zasadę, że przyswajanie języka zależy od kontekstu społecznego i komunikacyjnego. Najłatwiej wzbudzić motywację do mówienia i chęć utrwalenia tej wypowiedzi (zapisania), gdy dziecko mówi o sobie, o tym co przeżywało, w czym uczestniczyło, gdy relacjonuje zdarzenia i fakty silnie nacechowane emocjami.

Metoda pisania *Dziennika wydarzeń* wykorzystuje także inną zasadę sformułowaną przez psychologię uczenia się. Mówi ona, że efektywność tego procesu zależy od uwzględnienia czynnika indywidualnego. Jest on wielowymiarowy - od uwarunkowań genetycznych, temperamentalnych, przez doświadczenia środowiskowe, do konkretnych, jednorazowych, indywidualnych przeżyć. Owe jednostkowe zdarzenia uruchamiają pozytywne emocje, powodują wydzielanie się

dopaminy, będącej czynnikiem ułatwiającym uczenie się i zapamiętywanie.

Metoda Dziennika wydarzeń uwzględnia hierarchiczny porządek w nabywaniu umiejętności dekodowania języka pisanego. Pojawiające się na kartach dzienniczków zapisy mogą być na początku jedynie samogłoskami, wykrzyknieniami lub wyrażeniami dźwiękonaśladowczymi, zanim Nauczyciel będzie mógł użyć wyrazów, a potem zdań. Często zdania te są jedynie połączeniem dwóch wyrazów, których znaczenie wynika z kontekstu oraz konsytuacji, którą buduje ilustracja.

Obraz do tekstu mogą tworzyć przedszkolaki indywidualnie, ale warto też zaproponować całej grupie wspólne stworzenie dużej ilustracji. Wówczas każde z dzieci rysuje jakiś element lub fragment tła. Na większej przestrzeni znajduje się odpowiednia ilość miejsca do narysowania dymków, w których umieszczone zostaną kwestie wypowiedane przez bohaterów.

Pisanie Dzienników wydarzeń uczy dzieci umiejętności:

- pracy w zespole,
- przyjmowania ról w grupie społecznej,
- poczucia odpowiedzialności za wspólną pracę,
- jasnego formułowania swoich myśli,
- zadawania pytań,
- poszukiwania odpowiedzi na pytania,
- dokonywania syntezy i budowania uogólnień,
- rozumienia zależności przyczynowo-skutkowych,
- rozumowania przez analogię,
- rozumienia słów i zwrotów z kontekstu i konsytuacji (jest to najlepsze przygotowanie do nauki języków obcych).

Utrwalanie przeżyć przedszkolaków w formie zapisu językowego i ilustracyjnego jest stymulacją dziecięcej kreacji w wielu wymiarach, przygotowuje dziecko do sprostania wymogom szkoły i buduje wiarę we własne możliwości. Pozytywna ocena samego siebie jest warunkiem podejmowania się nowych zadań i pozwala ukształtować umiejętność radzenia sobie w sytuacjach niepowodzeń.

Zapis dialogów postaci historyjek obrazkowych

Pierwszym etapem ćwiczeń jest formułowanie zapisu do historyjki obrazkowej (można wykorzystać obrazki z serii Kocham mówić Wydawnictwo Edukacyjne).

Dzieci które opanowały pierwszy etap czytania powinny podpisywać obrazki (układając kartoniki z samogłoskami) sekwencją wybranych przez siebie samogłosek. W drugim etapie przedszkolaki układają i odczytują wyrażenia dźwiękonaśladowcze. Trzeci etap to samodzielne dobieranie i odczytywanie wyrazów zbudowanych z sylab otwartych (np. MAMA, TATA, LALA, LODY, WODA, MA, LATA, DAJE, PUKA, PIJE, JE, GOTUJE), samogłoski i sylaby otwartej (OLA, ELA, ULA, ALA, IZA, IGA, IWO) oraz wyrazów rozpoznawanych globalnie (SAMOLOT, AUTO, MOTYL, PIES, KOT, IDZIE, STOI, JEDZIE, ŚPI, JEST).

Przedszkolaki chętnie tworzą historyjki obrazkowe na podstawie własnych przeżyć, opowiadań dorosłych, lektury czy obejrzanych filmów. Można zachęcić dzieci do samodzielnego ilustrowania historyjek obrazkowych i kreowania fantastycznych obrazów i zdarzeń. W wieku przedszkolnym magia współistnieje z rzeczywistością, fikcja z realnym światem. To najlepszy czas, by nauczyć młodych twórców kreacji językowych, plastycznych i muzycznych.

Oto przykładowe zapisy pod obrazkami przedstawiającymi wydarzenia z życia codziennego:

Etap samogłosek:

A A A

Etap wyrażenia dźwiękonaśladowczych:

TUP TUP TUP

Etap czytania wyrazów i prostych zdań:

1. OLA IDZIE.
2. OLA IDZIE DO SKLEPU.
3. OLA IDZIE DO SKLEPU PO LODY.

Etap samogłosek:

O O O

Etap wyrażenia dźwiękonaśladowczych:

DA DA DA

Etap czytania wyrazów i prostych zdań:

1. OLA KUPUJE.
2. OLA KUPUJE LODY.
3. OLA KUPUJE LODY OWOCOWE

Etap samogłosek:

I I I

Etap wyrażenia dźwiękonaśladowczych:

AM AM AM

Etap czytania wyrazów i prostych zdań:

1. OLA JE.
2. OLA JE LODY.
3. OLA JEST WESOŁA, BO JE LODY.

Nauczyciel proponuje dzieciom, by układały zdania do obrazków, zapisuje ich propozycje tekstów na kartonikach, by mogły samodzielnie ułożyć zdania. Przedszkolaki emocjonalnie przeżywają fakt utrwalania poprzez pismo ich wypowiedzi. Odczuwają radość jaka towarzyszy każdemu twórcy. To ważne przeżycie, wyzwalające możliwości kreacji i pozwalające na umiejętność nazywania własnych doznań i uczuć. Dzięki takim ćwiczeniom dzieci uczą się także reguł społecznych, empatii i rozumienia stanów psychicznych drugiej osoby. Pozytywne doznania płynące z podejmowanej współpracy w grupie kształtuje gotowość do przyszłych zadań w szkole i pracy.

Warto także zaproponować przedszkolakom by wspólnie (trójkami lub czwórkami) wykonały obrazki do wymyślonej przez siebie historyjki obrazkowej i z pomocą Nauczyciela przygotowały podpisy.

Aby ułatwić dzieciom wykonanie tego zadania można najpierw zadawać pytania do obrazków, a potem prosić by dzieci układały pytania dla kolegów (poniżej obrazek z

serii Pytam i odpowiadam Wydawnictwa Arson).

SHAPE * MERGEFORMAT

OLA MYJE RĘCE.

KTO MYJE RĘCE?

CO ROBI OLA?

CO OLA MYJE?

GDZIE MYJE RĘCE?

CZYM MYJE?

CZYM WYTRZE ?

JAKA JEST WODA?

JAKI JEST RĘCZNIK?

JAKIE JEST MYDŁO?

Przedszkolaki chętnie przynoszą także zdjęcia, które mogą wkleić do swoich osobistych Dzienników wydarzeń. Nauczyciel pomaga dzieciom odnaleźć odpowiednią etykietkę z napisem do wklejenia pod zdjęciem.

SHAPE * MERGEFORMAT

Oto uwzględniające kolejne poziome trudności propozycje podpisów pod zdjęciem:

A

AM

JE

TIM JE.

TIM JE JOGURT.

TIM JE JOGURT. JOGURT JEST DOBRY.

O O O

MIŁOSZ CZYTA.

MIŁOSZ CZYTA KSIĄŻKĘ.

U U U

SZU SZU SZU

TOLEK JEDZIE.

TOLEK JEDZIE NA NARTACH.

Przedszkolaki chętnie zabierają swoje Dzienniki wydarzeń do domu, by pochwalić się umiejętnościami czytania. Warto wypracować z rodzicami rytuał niedzielnego czytania zapisów powstałych w ciągu tygodnia pobytu w przedszkolu w dziecięcych dzienniczkach.

Wspólny opis wydarzeń

Układanie zapisów do obrazków, zdjęć i historyjek obrazkowych przygotowuje dzieci do kolejnego etapu budowania samodzielnych wypowiedzi, którym jest opowiadanie o wspólnych przeżyciach grupy. Wówczas dzieci mają możliwość skonfrontowania własnych sądów i odczuć, wysłuchując wypowiedzi kolegów. To ważny etap uczenia się szacunku do przekonań drugiego człowieka i budowania tolerancji wobec odmiennych upodobań. Nauczyciel ma także możliwość zorientować się w zasobie słownictwa i opanowania gramatyki przez dzieci w grupie. Podczas spontanicznych wypowiedzi przedszkolaki nie kontrolują tego jak mówią, zwracają jedynie uwagę na to, co mówią, fakt ten ułatwia Nauczycielowi także dokonanie oceny artykulacji przedszkolaków.

W Dzienniku wydarzeń powinny pojawić się opisy zdarzeń, w których uczestniczyła cała grupa przedszkolna. Można notować, nie tylko wycieczki, zabawy, zdarzenia podczas spaceru, czy spotkania, ale także informacje z przeczytanych przez Nauczyciela lektur, czy obejrzanych filmów i przedstawień.

Inspiracje dla dziecięcej wyobraźni

Nauczyciel czyta wiersz J. Tuwima Ptasie radio (można skorzystać z internetowego nagrania wiersza w wykonaniu Ireny Kwiatkowskiej), zachęca dzieci do naśladowania głosów ptaków. Prosi, by dzieci zamknęły oczy i wyobraziły sobie

zaczarowanego ptaka. Następnie każde dziecko wykonuje swój rysunek, który zostanie naklejony na dużą wspólną planszę.

Zadaniem każdego dziecka będzie sformułowanie wypowiedzi wykreowanego przez siebie zwierzątka. W zależności od indywidualnych możliwości i umiejętności tekst ten zostanie zbudowany z samogłosek, wyrażeń dźwiękonaśladowczych, reduplikowanych sylab, wyrazów i zdań.

Cała plansza zawieszona w sali pozwoli wszystkim przedszkolakom wielokrotnie powtórzyć zapisane teksty.